

Ehdotus B 345/PRE
Käsittelijä Puheenjohtajisto

Mietintö Pohjoismaiden ministerineuvoston budjettiehdotuksesta vuodeksi 2024

Puheenjohtajisto ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se hyväksyy ministerineuvoston ehdotuksen Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2024 budjetiksi, johon sisältyy Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välinen budjettikompromissi, jonka loppusumma on 20,5 miljoonaa Tanskan kruunua.

että MR-SAM toteaa seuraavaa:

että ympäristö- ja ilmastosektori varaa osana vuoden 2023 budjettikompromissia 3 miljoonaa Tanskan kruunua ns. nuorten pohjoismaiseen ilmasto- ja biodiversiteettirahastoon, josta nuoret voivat hakea tukea pohjoismaisten tapahtumien järjestämistä tai niihin osallistumista varten. Tapahtumien on edistettävä pohjoismaisten nuorten paneutumista ilmasto- ja biodiversiteettiasioihin. Varat ovat käytettävissä vuoden 2025 loppuun asti, ja yhteistyöministerit haluavat seurata määrärahan käyttöä myös vuonna 2024 ja informoivat käytöstä Pohjoismaiden neuvostolle. Jos kaikki varat käytetään vuoden 2023 aikana, ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvosto voi pyytää rahastolle vuonna 2024 lisätukea varoista, jotka on varattu ilmasto- ja ympäristöalan nuorisoaloitteisiin vuoden 2024 budjettikompromississa, vrt. edellä. Jos myös nämä varat käytetään loppuun, yhteistyöministerit suhtautuvat myönteisesti mahdollisuuksiin hakea lisärahoitusta.

että on sovittu, että yhteistyöministerit varaavat 1 miljoonaa Tanskan kruunua pohjoismaisen kulttuurivaihdon vahvistamiseen Pohjoismaiden ulkopuolella.

että MR-S varaa 1 miljoonaa Tanskan kruunua Pohjoismaiden lapsiperheköyhyyttä käsittelevään raporttiin, joka toimii pysyvästi köyhyysrajan alapuolella eläviä lapsia ja nuoria koskevan Pohjoismaiden neuvoston suosituksen 21/2022 seurantana.

että yhteistyöministerit varaavat osana vuoden 2023 budjettikompromissia 500 000 Tanskan kruunua Jan-Erik Enestamin raportin seurantaan pohjoismaisen kriisivalmiusyhteistyön vahvistamiseksi ja 250 000 Tanskan kruunua Pohjoismaiden välisiä rajaesteitä koskevan työn vahvistamiseksi.

Yhteistyöministerit seuraavat kriisivalmiusyhteistyön ja rajaesteitä koskevan työn kehittymistä ja informoivat Pohjoismaiden neuvostoa työn kehitymisestä.

että on sovittu, että Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee käydä vuoropuhelua ja pyrkiä löytämään mahdollisimman hyvä yhteisymmärrys seuraavan budjettikauden budjettikehyksistä ja -periaatteista.

että on sovittu neuvotteluiden jatkamisesta Pohjoismaiden neuvoston kanssa mahdollisen liikennepolitiikan ministerineuvoston perustamisesta.

että on sovittu, että Pohjoismaiden ministerineuvoston nykyinen ja tuleva puheenjohtajamaa tapaavat Pohjoismaiden neuvoston nykyisen ja tulevan puheenjohtajamaan kanssa vuoden 2023 lopussa keskustellakseen Pohjoismaiden budjettityöstä tulevaisuudessa.

Taustaa

Pohjoismaiden neuvostolla ja Pohjoismaiden ministerineuvostolla on keväällä 2023 ollut useita poliittisia neuvotteluja vuoden 2024 budjetista, ja näiden pohjalta syntyi sopu seuraavista 20,5 miljoonan Tanskan kruunun aloitteista.

Pohjoismaisille kansalaisjärjestöille ja aatteellisille yhdistyksille annettava tuki (10,5 miljoonaa Tanskan kruunua):

Kansalaisyhteiskunta on pohjoismaisen yhteiskunnan perusta. Monilla järjestöillä on erityinen merkitys pohjoismaisessa yhteistyössä. Vuonna 2021 käynnistyi sen vuoksi ohjelma, jonka tarkoituksena on vahvistaa kansalaisyhteiskuntia Pohjoismaissa. Ohjelma on käynnissä vuoden 2024 loppuun saakka.

Ohjelmassa lisätään ja sovitetaan kulttuurin ja tieteiden alalla toteutettavaa vaihtoa. Yhteistyöministerit kohdentavat täten 10,5 miljoonaa Tanskan kruunua ohjelmaan vuoden 2024 budjettiin varattujen varojen lisäksi. Ohjelman avulla voidaan tukea useita eri vastaanottajia Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston välisten keskustelujen pohjalta.

Vuonna 2024 varoista korvamerkitään seuraavat summat:

- 3,25 miljoonaa Tanskan kruunua Pohjoismaiden väliseen kulttuuriyhteistyöhön, esimerkkinä
 - o rajat ylittävä orkesteri- ja musiikkiyhteistyö Pohjoismaissa sekä
 - o pohjoismaisen kirjallisuuden tunnetuksi tekeminen.

- 3,25 miljoonaa Tanskan kruunua koulutukseen, tiedonvaihtoon ja naapurimaiden kielten osaamiseen, esimerkkinä

- o Pohjolan sekä muiden pohjoismaisten toimintojen tunnettuuden lisääminen oppilaitoksissa (esimerkiksi peruskoulut, korkeakoulut, yliopistot),
- o nuorille kohdistettava tuki muiden pohjoismaisten kielten osaamiseen,
- o koulutusohjelma pohjoismaista näkökulmaa koskevan tietoisuuden lisäämiseksi journalismin alalla

- 1 miljoona Tanskan kruunua kokouksiin ja verkostoihin, jotka vahvistavat kansalaisyhteiskunnan ääntä ja järjestöjen mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntaan, esimerkkinä

- o pohjoismaisia aiheita käsittelevät kokoukset, konferenssit ja työpajat
- o yhteyksien mahdollistaminen ja ideoiden ja tiedon vaihtaminen eri kansalaisjärjestöjen välillä Pohjoismaissa.

- 3 miljoonaa Tanskan kruunua ympäristö- ja ilmastoalan nuorisaloitteisiin, vrt. nuorisorahastosta kertova luku. Mikäli koko summaa ei käytetä tähän tarkoitukseen, varat voidaan käyttää johonkin edellä mainituista aloitteista.

Eri yhteiskunta-alojen kansalaisjärjestöt voivat hakea edellä mainittuja tema-alueita varten tarkoitettua tukea. Järjestöt voivat olla vapaaehtoisjärjestöjä, säätiöitä, hyväntekeväisyysjärjestöjä, kansalaisjärjestöjä, etujärjestöjä, työmarkkinajärjestöjä, uskonnollisia yhteisöjä, sosiaalisia yrityksiä ja osuuskuntia tai muita ei-valtiollisia järjestöjä. Hankkeissa on oltava osallistuja vähintään kolmesta Pohjoismaasta.

Pohjoismaisen kulttuuri- ja koulutusalan johtaville toimijoille suunnattu tuki, yhteensä 8 miljoonaa Tanskan kruunua:

On olemassa joitakin keskeisiä toimijoita, joiden merkitys on ratkaiseva pohjoismaiselle kulttuuri- ja koulutusalan yhteistyölle. Toiminnan tukemiseksi yhteistyöministerit kohdentavat 8 miljoonaa Tanskan kruunua kyseisille toimijoille vuoden 2024 budjetissa varattujen määrärahojen lisäksi.

Varat jaetaan seuraavasti:

- 1 miljoona Tanskan kruunua Reykjavikin Pohjolan talolle (NOREY)
- 1 miljoona Tanskan kruunua Färsearten Pohjolan talolle (NLH)
- 350 000 Tanskan kruunua Ahvenanmaan Pohjola-instituutille (NIPÅ)

- 650 000 Tanskan kruunua Grönlannin Pohjola-instituutin (NAPA) hallinnoimalle kulttuurin tukiohjelmalle
- 2,5 miljoonaa Tanskan kruunua Nordforskille, muun muassa antibioottiresistenssiä käsittelevään tutkimustyöhön
- 1 miljoona Tanskan kruunua Pohjoismaiselle kulttuuripisteelle (NKK) muun muassa lapsille ja nuorille tarkoitettuun kulttuuritoimintaan Pohjoismaissa
- 1,5 miljoonaa Tanska kruunua Pohjoismaiselle kulttuurirahastolle keskusteluihin Pohjoismaiden neuvoston kanssa vuoden 2024 budjettiin sisältyvistä aloitteista.

Muut alat:

Edellä mainittujen aloitteiden lisäksi yhteistyöministerit toteavat seuraavaa Pohjoismaiden neuvoston kanssa käymänsä dialogin jälkeen:

- että ympäristö- ja ilmastosektori varaa osana vuoden 2023 budjettikompromissia 3 miljoonaa Tanskan kruunua ns. nuorten pohjoismaiseen ilmasto- ja biodiversiteettirahastoon, josta nuoret voivat hakea tukea pohjoismaisten tapahtumien järjestämistä tai niihin osallistumista varten. Tapahtumien on edistettävä pohjoismaisten nuorten paneutumista ilmasto- ja biodiversiteettiasioihin. Varat ovat käytettävissä vuoden 2025 loppuun asti, ja yhteistyöministerit haluavat seurata määrärahan käyttöä myös vuonna 2024 ja informoivat käytöstä Pohjoismaiden neuvostolle. Jos kaikki varat käytetään vuoden 2023 aikana, ympäristö- ja ilmastoasiain ministerineuvosto voi pyytää rahastolle vuonna 2024 lisätukea varoista, jotka on varattu ilmasto- ja ympäristöalan nuorisoaloitteisiin vuoden 2024 budjettikompromississa, vrt. edellä. Jos myös nämä varat käytetään loppuun, yhteistyöministerit suhtautuvat myönteisesti mahdollisuuksiin hakea lisärahoitusta.
- että on sovittu, että yhteistyöministerit varaavat 1 miljoona Tanskan kruunua pohjoismaisen kulttuurivaihdon vahvistamiseen Pohjoismaiden ulkopuolella.
- että MR-S varaa 1 miljoona Tanskan kruunua Pohjoismaiden lapsiperheköyhyyttä käsittelevään raporttiin, joka toimii pysyvästi köyhyysrajan alapuolella eläviä lapsia ja nuoria koskevan Pohjoismaiden neuvoston suosituksen 21/2022 seurantana.
- että yhteistyöministerit varaavat osana vuoden 2023 budjettikompromissia 500 000 Tanskan kruunua Jan-Erik Enestamin raportin seurantaan pohjoismaisen kriisivalmiusyhteistyön vahvistamiseksi ja 250 000 Tanskan kruunua Pohjoismaiden välisiä rajaesteitä koskevan työn vahvistamiseksi. Yhteistyöministerit seuraavat kriisivalmiusyhteistyön ja rajaesteitä koskevan työn kehittymistä ja informoivat Pohjoismaiden neuvostoa työn kehittymisestä.

- että on sovittu, että Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välillä tulee käydä vuoropuhelua tavoitteena löytää mahdollisimman hyvä yhteisymmärrys seuraavan budjettikauden budjettikehyksistä ja -periaatteista.
- että on sovittu neuvotteluiden jatkamisesta Pohjoismaiden neuvoston kanssa mahdollisen liikennepolitiikan ministerineuvoston perustamisesta.
- että on sovittu, että Pohjoismaiden ministerineuvoston nykyinen ja tuleva puheenjohtajamaa tapaavat neuvoston nykyisen ja tulevan puheenjohtajamaan kanssa vuoden 2023 lopussa keskustellakseen Pohjoismaiden budjettityöstä tulevaisuudessa.

Prosessi

Helsingin sopimuksen artiklassa 64 todetaan seuraavaa:

”Ministerineuvoston tulee esittää menoarvioehdotuksensa Pohjoismaiden neuvostolle lausuntoa varten.

Pohjoismaiden neuvosto voi ehdottaa muutoksia painopistealueisiin ministerineuvoston esittämän budjettikehyksen puitteissa.

Ellei erityisiä syitä voida esittää, on ministerineuvoston noudatettava suositusta määrärahakäytöstä esitetyn budjettikehyksen puitteissa.”

Kesällä 2022 Pohjoismaiden neuvoston valiokunnat ja puolue ryhmät tekivät ehdotuksia Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2024 budjettiin. Puheenjohtajisto käsitteli näitä ehdotuksia ja hyväksyi ehdotuksen Pohjoismaiden neuvoston yhteiseksi kannanotoksi puheenjohtajiston kokouksessa, joka pidettiin Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2022 istunnon yhteydessä. Yhteistyöministerien kanssa pidetyssä kokouksessa istunnon 2022 yhteydessä Pohjoismaiden neuvoston presidentti esitteli Pohjoismaiden neuvoston ehdotukset pääpiirteittäin.

Oslossa pidettiin 1. joulukuuta 2022 alustava kokous, johon osallistuivat Pohjoismaiden ministerineuvoston silloinen ja nykyinen puheenjohtajamaa sekä Pohjoismaiden neuvoston silloinen ja nykyinen puheenjohtajamaa. Kokouksessa keskusteltiin Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2024 budjettia koskevista budjettineuvotteluista.

Tammikuun puolivälissä 2023 Pohjoismaiden neuvoston presidentti lähetti Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajalle Guðmundur Ingi Guðbrandssonille kirjeen, jossa oli esitetty Pohjoismaiden neuvoston priorisoinnit vuoden 2024 budjettiin.

Guðmundur Ingi Guðbrandsson osallistui puheenjohtajiston kokoukseen Tukholmassa 24. tammikuuta ja keskusteli parlamentaarikkojen kanssa Pohjoismaiden neuvoston ehdotuksista.

Pohjoismaiden neuvoston presidentti Jorodd Asphjell osallistui 31. tammikuuta 2023 Kööpenhaminassa pidettyyn yhteistyöministerien kokoukseen, jossa hän esitti täsmennyksiä Pohjoismaiden neuvoston ehdotuksiin.

Ensimmäinen konkreettinen budjettineuvottelukokous Pohjoismaiden neuvoston presidentin ja ministerineuvoston puheenjohtajan välillä pidettiin 6. helmikuuta 2023 Kööpenhaminassa.

Toinen budjettineuvottelukokous pidettiin 2. maaliskuuta videokokouksena. Siinä sovittiin budjettikompromissista, jonka kokonaissumma oli 20,5 miljoonaa Tanskan kruunua.

Puheenjohtajisto hyväksyi budjettikompromissin 14. maaliskuuta ja yhteistyöministerit (MR-SAM) hyväksyivät sen 26. huhtikuuta.

Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerin ehdotus vuoden 2024 budjetiksi valmistui kesäkuussa 2023 ja budjettikompromissi sisältyi siihen. Puheenjohtajisto sai tietoa ehdotuksesta kesäkuun kokouksessaan.

Syyskuussa Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerin osallistui puheenjohtajiston kokoukseen ja esitteli budjetin puheenjohtajistolle. Syyskuussa MR-SAM hyväksyi Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2024 budjettiehdotuksen. Tätä ministerineuvoston ehdotusta koskeva mietintö hyväksytään kirjallisessa menettelyssä, jotta ehdotus voidaan ottaa Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2023 istunnon päiväjärjestykseen.

Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2023 istunnossa käsitellään Pohjoismaiden neuvoston suositus, joka koskee Pohjoismaiden ministerineuvoston budjettia 2024, ja siitä myös äänestetään.

MR-SAM pitää myös kokouksen Pohjoismaiden neuvoston 2023 istunnon yhteydessä ja hyväksyy lopullisen budjettiehdotuksen.

Puheenjohtajiston näkemykset

Puheenjohtajisto toteaa, että Pohjoismaiden neuvosto on pystynyt sisällyttämään useita priorisointitoiveita vuoden 2024 budjettia koskevaan budjettikompromissiin.

Pohjoismaiden neuvosto ei kuitenkaan ole saanut kaikkia toiveita mukaan kompromissiin kahden osapuolen yksimielisyyttä vaativien neuvottelujen jälkeen. Suurin erimielisyys koski neuvottelujen lähtökohtaa ja kiinteän nelivuotisen vuosien 2021–2024 budjettikehyksen periaatteita, joihin liittyi verrattain suuria säästöjä kulttuuri- ja koulutusalailla.

Budjettikompromissin loppusumma on 20,5 miljoonaa Tanskan kruunua. Suurin osa summasta menee pohjoismaisen kulttuurin, koulutuksen ja tutkimuksen vahvistamiseen, mutta siitä kohdennetaan huomattavia summia myös muihin aloitteisiin.

Puheenjohtajistosta on erittäin tärkeää, että osana vuoden 2024 budjettia koskevaa budjettikompromissia on myös sovittu, että Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto yrittävät päästä mahdollisimman hyvään yhteisymmärrykseen seuraavan budjettikauden budjettikehyksistä ja -periaatteista. Lisäksi on myös sovittu, että jatketaan vuoropuhelua liikenneministerineuvostosta ja että neuvoston ja ministerineuvoston nykyiset ja tulevat puheenjohtajamaat tapaavat keskustellakseen pohjoismaisesta tulevasta budjettiyhteistyöstä.

Puheenjohtajisto tukee esitettyjä näkemyksiä, kuten esimerkiksi kehotusta Pohjoismaiden ministerineuvostolle arvioida uudelleen koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin alalla tehtäviä säästöjä sekä niiden erillismäärärahojen priorisointia, jotka on kohdennettu Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välisessä budjettikompromississa kulttuurin, koulutuksen ja tutkimuksen aloille.

Puheenjohtajisto toteaa, että Pohjoismaiden neuvosto on jo vuosien ajan esittänyt Pohjoismaiden ministerineuvostolle liikennepolitiikan ministerineuvoston perustamista uudelleen. Asia on tuotu esiin Pohjoismaiden neuvoston suosituksina, toimintasuunnitelmaan tehtyinä ehdotuksina ja muutosehdotuksina budjetin painopistealueisiin. Uudelleen perustettu liikennepolitiikan ministerineuvosto tukee hyvin Visio 2030:n tavoitteita sekä integraation että vihreän siirtymän toteuttamisessa kuin myös kriisivalmiuden ja turvallisuuspolitiikan ym. aloilla.

Puheenjohtajisto katsoo, että Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosien 2022, 2023 ja 2024 budjettineuvottelujen yhteydessä on otettu askel oikeaan suuntaan yhteistyön vahvistamiseksi, mutta haluaa muistuttaa, että tiiviimpi yhteistyö – poliittinen ja hallinnollinen – Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston välillä on yhä tarpeen tulevaisuuden budjettiprosesseissa. Puheenjohtajisto on tyytyväinen siihen, että nykyinen ja tuleva Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa tapaavat Pohjoismaiden neuvoston kanssa joulukuun 2023 lopulla käynnistääkseen keskustelun tulevaisuuden budjettityöstä.

Puheenjohtajisto ymmärtää, että Pohjoismaiden ministerineuvoston on pakko noudattaa valtiontilintarkastajien suosituksia, jotka koskevat ministerineuvoston ulkopuolisille laitoksille annettavaa suoraa rahoitusta. Suoran rahoituksen sijaan on perustettu erityisiä määrärahoja, joita kohdistetaan kulttuuriyhteistyöhön Pohjolassa, koulutukseen, tiedonvälitykseen sekä naapurikielten ymmärtämiseen. Mutta tämän takia monet pohjoismaiset laitokset kuten Norden i skolan ja Orkester Norden kantavat huolta muutoksista. Puheenjohtajisto toivoo, että näiden laitosten rahoitus turvataan esim. monivuotisilla määrärahoilla.

Lopuksi puheenjohtajisto toteaa, että se on tyytyväinen budjettikompromissiin ja odottaa innolla tiivistä yhteistyötä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa tulevasta monivuotisesta budjettikehyksestä, josta on tärkeää päästä yksimielisyyteen.

Pohjolassa 13. lokakuuta 2023

Helene Björklund (S)

Maria Stockhaus (M)

Bryndis Haraldsdóttir (Sj.)

Oddný G. Harðardóttir (Sf)

Kim Berg (sd.)

Jorodd Asphjell (A)

Juho Eerola (ps.)

Helge Orten (H)

Heidi Greni (Sp)

Hanna Katrín Friðriksson (Vr)

Annette Lind (S)

Jouni Ovaska (kesk.)